

<https://doi.org/10.52150/2522-9117-2024-38-789-792>

*Пам'яті кандидата технічних наук,
Заслуженого працівника промисловості України
завідуючого відділом інформаційних і прогнозних досліджень в металургії
Леоніда Григоровича ТУБОЛЬЦЕВА*

УДК 669.1:621.771

О. Є. Меркулов¹, д.т.н., с.н.с., ORCID 0000-0002-7867-0659

Г. В. Левченко¹, д.т.н., проф. ORCID 0000-0003-1173-5320

¹ *Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України*

ПАМ'ЯТІ ЛЕОНІДА ГРИГОРОВИЧА ТУБОЛЬЦЕВА

Анотація. Представлені дані про життя і творчу діяльність ветерана Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України Леоніда Григоровича Тубольцева.

Ключові слова: організатор науки, гірничо-металургійний комплекс.

У червні 2024 року пішов із життя відомий український вчений в галузі чорної металургії, завідувач відділом прогнозних та інформаційно-технічних досліджень у металургії, кандидат технічних наук, Заслужений працівник промисловості України, Леонід Григорович Тубольцев.

Л. Г. Тубольцев у 1962 р. закінчив технологічний факультет Дніпропетровського металургійного інституту, одержавши кваліфікацію інженера-металурга з обробки металів тиском, і був направлений на роботу в Інститут чорної металургії АН УРСР, який на той час переживав новий етап своєї діяльності, пов'язаний з перепорядкуванням з АН УРСР до Міністерства чорної металургії СРСР.

© Видавець Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України, 2024

Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.uk>

Вся наукова діяльність Леоніда Григоровича нерозривно пов'язана з Інститутом чорної металургії - найбільшим науково-дослідним центром вітчизняної металургії, в якому він послідовно проходить всі ступені становлення науковця й організатора науки, починаючи від інженера-дослідника до вченого секретаря Інституту. Навчався в аспірантурі ІЧМ у 1964-1967 роках. У 1970 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Вибір і дослідження способу безвідходного різання металу з метою зменшення кінцевої деформації». Протягом наступних років працював молодшим і старшим науковим співробітником відділу прокатки тонкого листа. В цей період наукова діяльність Л. Г. Тубольцева пов'язана з дослідженням та розробкою перспективних технологій металургійного виробництва. Він є одним з авторів створення технології та обладнання гарячої прокатки листового металу із застосуванням технологічних змазок, технологій виробництва листової продукції з конструкційних марок сталі. Результати цих робіт реалізовані при створенні обладнання для нових та реконструкції діючих широкоштабових станів гарячої прокатки, зокрема обладнання для систем технологічної змазки.

В 1980 році Леоніда Григоровича обирають завідуючим відділом науково-технічної інформації Інституту. На своїй новій посаді він активно долучається до роботи із забезпечення співробітників Інституту науково-технічною інформацією про пріоритетні напрями, перспективи розвитку металургійної галузі та напрями розвитку наукових досліджень світової металургії. Проводить аналіз і розробку прогнозів розвитку металургійних процесів і нових технологій. Виконує науково-дослідні роботи інформаційного, аналітичного та прогнозного характеру. Забезпечує підготовку разом з іншими підрозділами тематичних оглядів про становище і тенденції розвитку найбільш важливих напрямів діяльності Інституту та проведення робіт з порівняння результатів дослідницьких і проектних рішень з результатами відповідних робіт у світовій практиці.

Новий етап у науково-організаційній діяльності Тубольцева Л.Г. починається в 1996 році, коли директором Інституту обирають Вадима Івановича Большакова. Новий директор запрошує Леоніда Григоровича стати вченим секретарем. У цей період діяльність дирекції була зосереджена на пошуку нових форм організації та проведення наукових досліджень, забезпеченні стабільності фінансової діяльності Інституту, визначенні перспективних напрямів наукових досліджень. Було докладено зусиль щодо ліквідації заборгованості із заробітної плати, збереження наукових кадрів, підвищення кваліфікації наукових співробітників, збільшення кількості та якості публікацій.

Після повернення Інституту до складу Національної академії наук

України в 1992 році одним із напрямів наукової діяльності Леоніда Григоровича стає аналіз і прогнозування перспективних напрямів розвитку гірничо-металургійного комплексу України, розробка технологій виробництва чистих сталей з використанням можливостей сталеплавильних агрегатів.

Тубольцев Л.Г. є одним із авторів Концепції розвитку гірничо-металургійного комплексу України до 2010 р. (схвалено Постановою Верховної Ради України від 17 жовтня 1995 р. № 385/95-ВР) і «Державної програми розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу України до 2011 р.» (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України №967 від 28 липня 2004 р. №967 від 28 липня 2004 р.) та «Державної програми розвитку і реформування гірничо-металургійного комплексу України до 2011 р.» (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України №967 від 28 липня 2004 р.).

У 2005 році в Президії НАН України було заслухано доповідь директора В.І. Большакова про підсумки роботи Інституту за останні п'ять років. За результатами обговорення підсумків діяльності Інституту президентом НАН України Б.Є.Патоном було рекомендовано напрями наукової діяльності Інституту доповнити ще одним пунктом: Науково-технічний супровід Програми розвитку гірничо-металургійного комплексу України. В Концепції та Програмі визначені напрями збалансованого розвитку гірничо-металургійного комплексу та заходи щодо проведення структурних перебудов комплексу, які наведені як перелік інвестиційних проектів з метою залучення вітчизняних та іноземних інвесторів до процесу структурної перебудови гірничо-металургійного комплексу України. Успіхи Тубольцева Л.Г. в розвитку цього напрямку діяльності визначаються широтою кругозору, творчим підходом, великим обсягом професійних знань металургійних технологій, сучасного стану вітчизняної та світової металургії.

З 2000 року після повернення до завідування відділом прогнозних та інформаційно-технічних досліджень у металургії Леонід Григорович приймає активну участь у суспільному житті Інституту, він є редактором збірників наукових праць Інституту „Фундаментальні та прикладні проблеми чорної металургії”, виконує велику пропагандистську роботу щодо наукових та технічних досягнень у чорній металургії, виступає з доповідями на вітчизняних та міжнародних конференціях, присвячених перспективам розвитку гірничо-металургійного комплексу України.

Тубольцев Л.Г. є автором (співавтором) понад 200 наукових праць, у т.ч. чотирьох монографій. Пріоритетність і актуальність наукових розробок Тубольцева Л. Г. підтверджується 55 авторськими

свідоцтвами і патентами на винаходи та багатьма рекомендаціями, які прийняті для широкого впровадження в практику роботи гірничо-металургійного комплексу України.

Неможливо не відзначити захопленість Леоніда Григоровича Тубольцева поезією, яка супроводжувала його протягом усього життя. Його глибока любов до слова проявлялася не тільки в читанні, а й у створенні власних творів, сповнених щирістю, теплотою і душевною красою. Він умів висловлювати свої почуття у віршах так, що кожне слово відгукувалося в серцях тих, кому вони були адресовані.

Особливо зворушливою традицією, яка стала важливою частиною життя очолюваного ним відділу, були віршовані привітання, які Леонід Григорович незмінно дарував кожній представниці жіночого колективу на їхній день народження. Його рядки, написані з невідомою щирістю, повагою і тонким гумором, залишалися в пам'яті, як світле підтвердження його душевної щедрості та вміння цінувати людей навколо себе.

Творча енергія Леоніда Григоровича не знала меж, і він, здавалося, черпав натхнення із самого серця життя. Це захоплення робило його не просто вченим, а й людиною, з якою було легко і радісно працювати. Цей аспект його особистості назавжди залишиться в серцях тих, хто мав щастя знати Леоніда Григоровича, і стане частиною його світлої спадщини.

O. Ye. Merkulov, D. Sc. (Tech.), Senior Research, ORCID 0000-0002-7867-0659

H. V. Levchenko, D. Sc. (Tech.), Professor, ORCID 0000-0003-1173-5320

¹ *Iron and Steel Institute of Z. I. Nekrasov National Academy of Sciences of Ukraine*

IN MEMORY OF LEONID HRYHOROVYCH TUBOLTSEV

Abstract. The article presents data on the life and creative activity of Leonid Grygorovich Tuboltsev, a veteran of the Iron and Steel Institute of Z.I.Nekrasov of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Keywords: science manager, mining and metallurgical industry.

For citation: Merkulov, O. Ye., & Levchenko, H. V. (2024). In memory of Leonid Hryhorovych Tuboltsev. *Fundamental and applied problems of ferrous metallurgy*, 38, 789-792. <https://doi.org/10.52150/2522-9117-2024-38-789-792>

Посилання для цитування: Меркулов О. Є., Левченко Г. В. Пам'яті Леоніда Григоровича Тубольцева. *Фундаментальні та прикладні проблеми чорної металургії*. 2024. Вип. 38. С. 789-792. <https://doi.org/10.52150/2522-9117-2024-38-789-792>

Стаття надійшла до редакції збірника 02.12.2024 р.

Рекомендовано до друку редколегією збірника (Протокол № 12 від 19.12.2024 р.)